

ગુજરાતી
સેમ -3
પેપર નં- ૨૦૩

રજુ કતાં
ડો.મિત્તલ ચૌહાણ
આર્ટ્સ કોલેજ ફતેપુરા

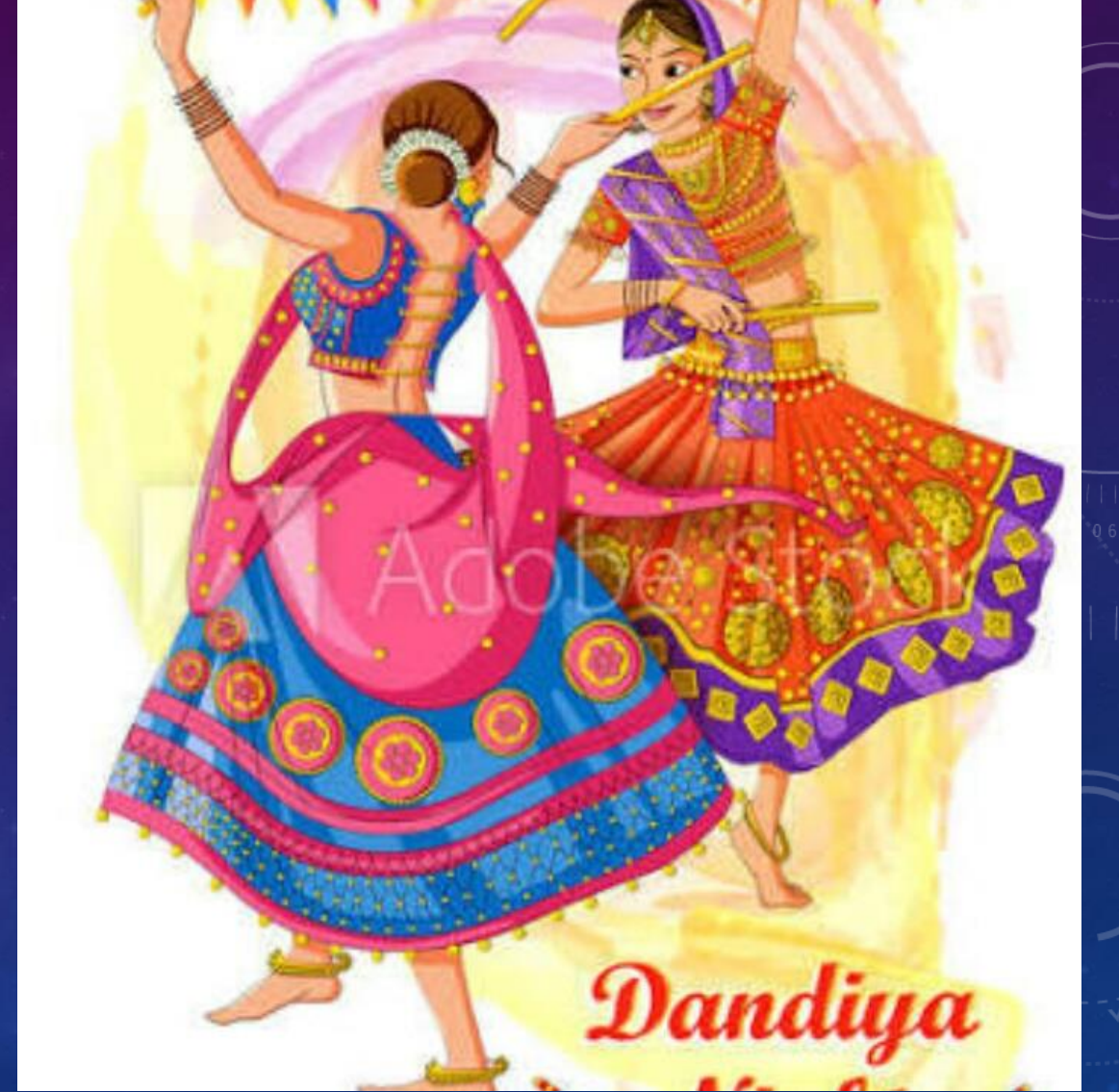
સાહિત્ય સ્વરૂપ રાસ ની વિભાવના

- રાસ શબ્દનો ઉદ્ભવ “રાસક” શબ્દ ઉપરથી થયો છે
  - રાસની વ્યુત્પત્તિ સંસ્કૃત “રસ” એટલે ગાજવુ વખાણું કે મોટી બૂમ પાડવી એ પરથી બતાવાઈ છે
  - રાજેશ્વર કૃષ્ણના રાસ, જૈનોની સાહિત્ય રચનાઓ અને નાનાલાલ બોટાદ કરના ગીતો એ ત્રણેય અર્થમાં રા શબ્દ વપરાયો છે.
  - કે. કા. શાસ્ત્રી રાસ નો અર્થ નીચે પ્રમાણે લાક્ષણિકતાઓથી ઘટ આવે છે.
1. યુવક અને યુવતીઓ અને એકલા યુવકો અથવા માત્ર એટલી યુવતીઓ ગોળ કુંડામાં તાળીઓથી કે દાંડિયા થી તાલબદ્ધ રીતે નૈઋત્ય કરે છે તે રાસ.
  2. રાસ કે રસ્તો એટલે જૈન અને જૈનેતર ગુજરાતી સાહિત્યમાં જે રીતે મળે છે તે રીતે જોતા પ્રાસયુક્ત પદ્યમાં થોડે અંશે હોય છે તેવું પણ સમકાલીન દેશસ્થિતિ ઉપરાંત ભાષા ની માહિતી સારા પ્રમાણમાં આપતું લાંબુ સુગેય કાવ્ય.
  3. સમૂહ નૃત્ય માં લયબદ્ધ રીતે તે ગીત વિશેષ . આપણા દાંડિયારાસ અને માતાજીના ગરબા કે ગરબી તે પણ આ રાસના જ સ્વરૂપો છે.

રાસના વિશિષ્ટ લક્ષણો

1. સ્તુતિ
2. માહિતી
3. ધર્મોપદેશ
4. વર્ણનો
5. વિવિધ ઢાળો અને છંદોમાં રચના
6. સમકાલીન દેશ સ્થિતિ અને ભાષાકીય વિકાસ
7. મુખ્યત્વે શૃંગાર અને કરુણ રસ

રાસ ના મુખ્ય પ્રકાર

1. તાલારાસ
2. લકુટારાસ

આભાર